

Roland Agius

Hans Jensevik

Kommunen är inget företag

Lyssna

DEBATT Aktiebolagslagens regelverk har i ökad omfattning tagit över kommunallagens regelverk, skriver Roland Agius och Hans Jensevik.

13:00 | 2017-12-06

Det är slående hur lättvindigt den kommunala verksamheten i Uppsala hanteras när det gäller hur kommunen ska styras. Det som händer i Uppsala nu är resultatet av en 35-årig historia, och en lika lång period av återkommande omorganisationer, alla byggda på idéer om att kommunen ska drivas som företag, av företagsliknande chefer. Men kommunen är inget företag och ska inte heller var det. I politiken hänger det samman med perioden mellan åren 1979 och 2010, 31 år, då ingen kommunstyrelseordförande omvaldes för en andra mandatperiod. Många försökte men ingen lyckades. De hann inte lära sig jobbet. Och det ser ut att fortsätta.

Enligt ”de små stegens tyranni” har under den här perioden stora delar av den kommunala verksamheten förts över till bolag med en VD som bestämmande. Uppsala kommun styrs i dag av 35- 40 aktiebolag, alla med Stadshus AB som moderbolag med stadsdirektören som ”koncernchef” och kommunens ”starke man”. Inte många av bolagen kan räknas in som kommunal förmögenhet. Det värdefulla har sålts. Uppsalas balansräkning är förmögenhetsmässigt anorektisk samtidigt som de kommunala kostnaderna tillåts öka med 6,5 procent om året och låneskulden ökar snabbt och närmar sig nu 15 miljarder kronor.

Det innebär att aktiebolagslagens regelverk med bolagets bästa som ledstjärna i ökad omfattning tagit över kommunallagens regelverk med demokrati och kommunmedborgarnas bästa som ledstjärna. Resultatet av detta ser vi i försämringarna inom till exempel skolan och äldreomsorgen men också i parkeringsavgiftseländet, de uppgrävda gatorna och i det dyra bostadsbyggandet. Det var knappast avsikten med det kommunala självstyret. Kommunpolitikerna bör därför sluta att gömma huvudet i sanden och i stället koncentrera sig på den krassa verkligheten. Kunskap om den framtingar normalt ansvarstagande. Fråga er hur kommunenens beredning ska fungera för att ni ska kunna axla detta ansvar.

Skapandet av eländen fortsätter. Kommunen bygger mängder av dyra bostäder som få har råd att bo i samtidigt som kommunens skulder växer snabbt och till det kommer hushållens växande skuldbörda. Men inget slår hittills försäljningen av Uppsala Energi till statliga Vattenfall i början av 2000-talet. Den affären resulterade i att uppsalaborna själva fick betala köpeskillingen på 3.4 miljarder kronor via en kraftigt höjd fjärrvärmesaxa. Med normalt språkbruk kallas sådant "förskingring".

Det är inte för sent att "göra om och göra rätt". Nuvarande politik, ivrigt orkestrerad av många ledande tjänstemän (VD-ar) som inte betalar skatt i Uppsala, kan inom kort leda till en än värre ekonomisk situation än i början av 2000-talet.

Ansvarsfulla politiker måste ta kontrollen och värna Uppsalabornas bästa. Kommunens kraftigt farliga centralisering måste få ett slut. Vi två vet genom hårt praktiskt arbete i Uppsala kommun mellan åren 1970-1987 att mycket värde för skattepengarna och rimligt ansvarsutkrävande förutsätter en decentraliserad organisation med tydligt ekonomiskt ansvar på enhetsnivå. I mitten på 1970-talet då kommunen hade 145 000 invånare hade det centrala kontoret (stadskansliet) ett 20-tal medarbetare. I dag med 60 000 fler invånare har kommunledningskontoret fyra avdelningar, sju staber och en gemensam serviceenhet med 1500 medarbetare. Det är märkligt att inte kommuninvånarna säger ifrån. Tänk er en stor Östersjöfärja där alla chefer och deras assistenter står på bryggan kring kaptenen/stadsdirektören. Hur styr man en sådan? Går det?

Att Uppsalas ledande politiker saknar makt förstår man tydligt när vi förvånat kunde i UNT läsa hur äldrenämndens ordförande "häver" ur sig att äldrevårdens förvaltningschef sparkats på felaktiga grunder av stadsdirektören. Bättre än så kan väl en "ansvarig" politiker inte erkänna att hon trängts in i ett hörn utan möjlighet att påverka vad som sker. Gör om! Gör rätt! Det är ont om tid!

Roland Agius

Kommunstyrelsens ordförande 1974-1980

Hans Jensevik

Tidigare kommunekonom och ekonomichef 1974-87.